

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
BIURO ANALIZ

BIULETYN

nr 24 (269) • 31 marca 2005 • © PISM

nr egz. _____

Redakcja: Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny), Adam Eberhardt, Maria Konopka-Wichrowska, Maciej Krzysztofowicz, Grażyna Nowocień-Mach (redaktor tekstu), Emil Pietras (sekretarz Redakcji), Edyta Posel-Częściak, Rafał Tarnogórski

Ewolucja stanowiska Francji wobec Polski

Katarzyna Sochacka

Przed rozszerzeniem Unii Europejskiej Francja nie doceniała przyszłego znaczenia Polski dla kształtowania polityki wewnętrznej i zewnętrznej UE. Obecnie dąży do poprawy wzajemnych stosunków. Ich zły stan jest sprzeczny z długofalowymi francuskimi interesami. Wobec znacznych różnic stanowisk Francji i Polski w wielu istotnych kwestiach polityki europejskiej poprawa komunikacji między oboma państwami, choć nie gwarantuje osiągnięcia kompromisu, to jest jego nieodzownym warunkiem.

Obserwowana ostatnio intensyfikacja stosunków polsko-francuskich jest bezpośrednią konsekwencją przystąpienia Polski do UE. Wiąże się ona ze zwiększeniem roli zagadnień związanych z integracją w Unii dla relacji dwustronnych oraz dążeniem Francji do ich poprawy.

Francja dość późno doceniła rolę, jaką może odgrywać Polska w kształtowaniu polityk UE. Władze francuskie nie dostrzegały wcześniej konieczności dostosowania własnej polityki europejskiej do nowych warunków funkcjonowania w rozszerzonej Unii. Przed rozszerzeniem najważniejszym celem Francji było doprowadzenie do instytucjonalnej przebudowy UE w sposób, który w największym stopniu odpowiadałby francuskim interesom. Była przekonana, iż taki cel można osiągnąć bez angażowania w debatę państw kandydujących. Ubocznym skutkiem takiego podejścia było zmniejszenie znaczenia stosunków z tymi państwami w polityce zagranicznej Francji. Dodatkowo różnica zdań w sprawie interwencji w Iraku negatywnie wpłynęła na stosunki francusko-polskie. Między innymi z tego powodu niepowodzeniem zakończyły się francuskie inicjatywy z końca 2003 r. ożywienia relacji politycznych z Polską poprzez zacieśnianie współpracy gospodarczej.

Pożądane przez Francję rezultaty przyniosła dopiero oficjalna wizyta w Paryżu prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego w październiku 2004 r. Miesiąc później odbyły się tam konsultacje z udziałem premierów w sprawie wzajemnego uznawania matur. Uzgodniono, iż młodzież w obu krajach będzie mogła zdawać francusko-polski egzamin dojrzałości (MATUBAC). Porozumiano się co do rozwoju współpracy naukowej w zakresie badań nad zwalczaniem chorób nowotworowych, współpracy kulturalnej oraz realizacji zasady swobodnego przepływu osób. Sukces rozmów przyczynił się do poprawy atmosfery dialogu francusko-polskiego.

Następnie Francja wystąpiła z inicjatywą wzmocnienia komunikacji międzyrządowej z Polską przez ustanowienie regularnych bilateralnych spotkań na najwyższym szczeblu. Pierwszy taki szczyt odbył się 28 lutego 2005 r. w Arras. W stosunkach między obu państwami powstała nowa instytucja, która z punktu widzenia polityki zagranicznej Francji stanowi uzupełnienie systemu konsultacji z głównymi partnerami w polityce europejskiej (w podobnej formule Francja komunikuje się z Niemcami, Wielką Brytanią i Hiszpanią).

Obecnie najważniejszą kwestią dla władz francuskich jest ratyfikacja Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy (TUK). Wynik francuskiego referendum nie jest pewny między innymi ze względu na rosnące niezadowolenie społeczeństwa z ostatniego rozszerzenia. Intensyfikacja komunikacji z Polską ma na celu złagodzenie napięć w stosunkach francusko-polskich, a także odłożenie na czas po referendum dyskusji w tych obszarach, w których między Francją i Polską istnieje konflikt interesów. Spory mogłyby bowiem wpłynąć na wynik referendum we Francji.

Między oboma państwami wytworzyła się płaszczyzna porozumienia, ponieważ poprawa wzajemnych stosunków z Francją leży też w polskim interesie. Chociaż może ona mieć charakter doraźny, a lepsza komunikacja nie oznacza jeszcze zbliżenia stanowisk w zasadniczych dla obu państw kwestiach, jest to nieodzowny warunek wypracowywania kompromisów w polityce europejskiej, przede wszystkim gospodarczej oraz zagranicznej i bezpieczeństwa.

Gospodarka. Różnice interesów gospodarczych między Polską i Francją uwiadaczniają się ostatnio w debacie nad nową perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Francja dąży do utrzymania budżetu rozszerzonej o 10 państw Unii na poziomie dotychczasowym, czyli sprzed rozszerzenia. Odrzuca tym samym możliwość zwiększenia swojej składki do wspólnego budżetu i sprzeciwia się pomysłom redukcji transferów finansowych do podmiotów francuskich. Już wcześniej porozumiała się z Niemcami co do tego, że jeszcze przez kilka lat po rozszerzeniu nie będzie przeprowadzona reforma wspólnej polityki rolnej, z której korzystają w dużej mierze rolnicy francuscy.

Polska stoi na stanowisku, iż ze względu na proces pogłębiania się integracji w rozszerzonej Unii i podejmowanie przez nią nowych zadań budżet UE powinien być odpowiednio zwiększony. Gdyby zaś nie udało się uzyskać na to zgody, trzeba będzie zredukować większość transferów finansowych przeznaczonych dla „starych” państw członkowskich. Trudno zatem oczekiwać porozumienia między Francją i Polską w odniesieniu do nowej perspektywy finansowej.

W francusko-polskich stosunkach gospodarczych pojawia się kwestia tzw. delokalizacji przedsiębiorstw. Sprzeciw rządu francuskiego wobec przenoszenia przedsiębiorstw w ramach Unii Europejskiej sprzeczny jest z interesami przedsiębiorców i stanowi próbę uniknięcia konfrontacji ze związkami zawodowymi, przynajmniej do czasu referendum nad TUK. Dotychczasowa współpraca gospodarcza między Francją a Polską rozwija się bardzo dobrze i świadczy o atrakcyjności polskiego rynku dla francuskich inwestorów oraz partnerów handlowych. Francja jest największym inwestorem zagranicznym w Polsce oraz jej trzecim partnerem handlowym. Niemniej rząd francuski obawia się, iż przenoszenie produkcji do nowych państw członkowskich może wpłynąć na wzrost i tak wysokiej stopy bezrobocia we Francji. Z tego samego powodu nie chce zgodzić się na liberalizację rynku usług w UE oraz otworzyć własnego rynku dla polskich pracowników.

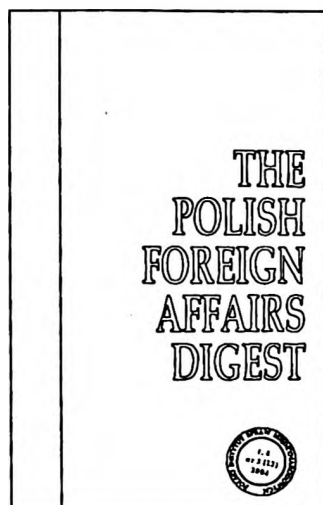
Polityka zagraniczna. We Francji nie spodziewano się, że nowe państwa członkowskie będą odgrywać poważniejszą rolę w determinowaniu polityki zewnętrznej Unii Europejskiej. Między innymi z tego powodu władze francuskie nie mogły ukryć niezadowolenia, gdy w Europie zarysowały się różnice zdań co do amerykańskiej interwencji w Iraku. Francuska gwałtowna reakcja na stanowisko Polski w kwestii irackiej obciążała dwustronne stosunki. Niewykluczone jednak, iż wpłynęło to na

wzrost francuskiego zainteresowania polską polityką zagraniczną i jej możliwościami oddziaływania na proces kształtowania polityki zewnętrznej Unii.

Podczas „pomarańczowej rewolucji” na Ukrainie Francja dużo ostrożniej formułowała stanowisko w sprawie polskiego zaangażowania w rozwiązywanie tego kryzysu, choć uważała, iż może ono przyczynić się do pogorszenia stosunków Unii z Federacją Rosyjską z francuskiego punktu widzenia priorytetowych¹. Z tego samego powodu rząd francuski niechętnie odnosi się do wspieranych przez Polskę ukraińskich aspiracji do członkostwa w UE. Polskie możliwości wpływania na kształt polityki zewnętrznej UE są już jednak we Francji doceniane. Francja, która dąży obecnie do odbudowy własnych dobrych relacji ze Stanami Zjednoczonymi, unika okazywania niechęci wobec polskiej polityki bliskich stosunków z USA i liczy, że Polska nie weźmie aktywnego udziału w debacie w sprawie zniesienia przez UE ograniczeń na handel z Chinami. Ewentualny sprzeciw Polski w sprawie zniesienia embarga na sprzedaż broni do Chin, mógłby być z punktu widzenia francuskich interesów europejskich, kłopotliwy. Francja, zdając sobie sprawę, iż obecnie nie jest w stanie nakłonić Polski do polityki bardziej odpowiadającej francuskim interesom, stara się nie wywoływać nowych napięć.

¹ Szerzej w tej kwestii zob.: A. Kolakowska, *Ukraina w polityce zagranicznej Francji*, „Biuletyn” (PISM), nr 22 (267) z 17 marca 2005 r.

OGŁOSZENIA

The Polish Foreign Affairs Digest

Vol. 4, No 4 (13), 2004

Spis treści

Brendan Donnelly

Poland, the European Union and Russia7

Ryszard Zięba

Transformation of Polish Foreign Policy.....13

Marian Grzybowski

Systemic Roles of the President of the Republic of Poland
in the Context of Membership in the European Union.....47

Rafał Riedel

Elections to the European Parliament61

Antoni Kukliński

Global Space: the Space of Europe and of Poland.
Challenges of the 21st Century (Discussion Paper).....79

Eugeniusz Kwiatkowski

Integration with the EU and the Labour Market in Poland97

Stanisław Umiński, Andrzej Stępnia

Do Foreign Direct Investments Help Poland in Its
Implementation of the Objectives of the Lisbon Strategy?.....115

Krzysztof Jasiński

The Role of Brand in the Promotion of Poland's Image
and Polish Business.....123

Bogumiła Berdychowska

Kultura's Ukrainian Circle151

Mateusz Gniazdowski

The Problem of War Reparations – the Perspective
of the Czech Republic163

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
ul. Warecka 1a, 00-950 Warszawa
tel. 556 80 09, fax 556 80 99, publikacje@pism.pl